

Nr. 5 (199) / 2022
NUMĂR SPECIAL
Indexat în
CEEOL și ROAD

Supliment al revistei „Impact strategic”

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

ANALIZĂ MULTIDIMENSIONALĂ A INVAZIEI RUSE ÎN UCRAINA (17-31 martie 2022)

Ediția specială a publicației Colocviu strategic este dedicată implicațiilor agresiunii militare a Federației Ruse împotriva Ucrainei și este realizată integral de către echipa de cercetători a Centrului de studii strategice de apărare și securitate din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I”. Scopul nostru este să oferim o analiză obiectivă și succintă asupra implicațiilor evenimentelor care se petrec în Ucraina, concentrându-ne pe mai multe dimensiuni ale acesteia – politică, militară, juridică, economică, socială, informațională și umanitară.

La baza demersului nostru se află surse deschise de documentare, care acoperă perioada 17-31 martie 2022. Având în vedere că agresiunea militară asupra Ucrainei este în plină desfășurare, principala limită a cercetării este constituită de gradul ridicat de incertitudine al dinamicii conflictului. Întreaga analiză este însă plasată în contextul evenimentelor din Ucraina ultimilor opt ani, astfel încât să poată fi urmărite tendințele existente dinainte ca întregul teritoriul ucrainean să devină scena unui război purtat cu arme convenționale.

Intervenția militară a Federației Ruse în Ucraina

Florian Cîrciumaru, Dan-Lucian Petrescu
Crăișor-Constantin Ioniță

Războiul ruso-ucrainean se dovedește a fi unul din cele mai confuze evenimente ale timpurilor noastre, având consecințe politice dezastruoase. În intervalul 17-31 martie 2022, „operația militară specială” a Federației Ruse a continuat cu o mai mică intensitate, Kremlinul considerând că și-a atins, în mare, obiectivele stabilite. Deși a fost depășită, deja, o lună de război, președintele Putin afirmă că atingerea scopului primei faze a invaziei a dus la reducerea potențialului combativ al Ucrainei (Kirby 2022). Astfel, putem considera că forțele ruse și-au schimbat efortul principal de la o operație ofensivă terestră asupra Kievului la „eliberarea regiunii Donbas”, ceea ce ar putea sugera trecerea la o nouă fază a operației. În acest sens, analiștii militari americani susțin că întregul demers poate fi doar o încercare de regroupare a forțelor ruse în scopul menținerii controlului asupra regiunii, cu utilizarea ulterioară ca o nouă zonă de declanșare a ostilităților – o așa-zisă pauză operativă, în care Putin să se recalibreze.

Analistul militar Pavel Felgenhauer afirmă că această pauză operativă ar încheia campania de iarnă de pe teritoriul ucrainean, întrucât se așteaptă o primăvară ploioasă, cu posibile inundații care ar determina apariția unor zone greu accesibile din cauza

noroiului. Însă, după luna mai 2022, campania de vară ar putea demara (Al Jazeera 2022). Chiar și așa, tentativa de reducere a forțelor ruse din nordul Ucrainei reprezintă unul din cele mai mari șocuri la nivel strategic din istoria războaielor. După două decenii de modernizare și profesionalizare, trupele ruse au demonstrat că sunt neașteptat de slab pregătite și dotate, cu dificultăți majore la nivel de coordonare și ușor de oprit.

Ca urmare a anunțului făcut de negociatorii ruși la discuțiile de pace din 29 martie 2022 (Istanbul), prin care afirmau reduceri drastice de forțe în zona capitalei și a orașului Cernihiv, concomitent cu continuarea unor acțiuni ofensive de mai mică amploare în zona de est și sud pentru a crea coridoare din Peninsula Crimeea și până la granița cu Rusia, armata ucraineană a trecut la contraofensivă pentru scoaterea de sub încercuire a orașelor Kiev, Makariv, Harkov, Nikolaev și Herson (Kirby 2022). Oricum, se pare că intenția președintelui Putin de a cuceri capitala Ucrainei nu mai este, în mod prioritar, pe agenda sa de lucru.

Încă de la declanșarea invaziei, strategia președintelui Putin părea a fi clară – de a cuceri Kievul, a controla sudul Ucrainei și a cuceri orașul-cheie, Mariupol. După o lună de lupte aprige, în care victoria nu pare să se încline spre niciuna din părți, regimul de la Moscova declară că noua sa strategie este aceea de a „elibera regiunea Donbas” și a organi-

za referendumuri populare în cele două autoproclamate republici Donețk și Luhansk, la fel ca în Peninsula Crimeea (Al Jazeera 2022). Deja, șeful autoproclamatei republici Luhansk a propus organizarea unui astfel de referendum care să ducă la unirea cu Rusia. Mai mult, președintele Putin dorește să-și asigure viitoarea neutralitate a Ucrainei, pe când președintele Zelenski dorește garanții de securitate din partea aliaților. Toate aceste aspecte fac parte din planul de pace discutat în Turcia¹. Rusia va trebui să-și redisloce trupele în afara teritoriului ucrainean, iar viitorul estului Ucrainei va fi discutat de către cei doi președinți pe timpul summitului privind încetarea focului. Statutul Peninsulei Crimeea va fi stabilit după 15 ani de consultări, fără a se încerca o acțiune militară care să rezolve situația.

Ca o concluzie generală, deși cancelarul german, Olaf Scholz, a afirmat, după lungi discuții cu liderul de la Kremlin, că „Putin dorește să construiască un imperiu rus...” (Kirby 2022), rezultatele dezastruoase ale campaniei sale militare în Ucraina au creionat viitorul statut al Rusiei de a rămâne doar o putere regională în Eurasia și au demonstrat o slabă posibilitate ca armata rusă să acționeze dincolo de teritoriul ucrainean. Viitorul statut are la bază performanțele foarte scăzute ale forțelor ruse în Ucraina, neîncrederea președintelui Putin în comandanții armatei sale, „jocul de go” al Chinei în relațiile cu Rusia, precum și efectele sancțiunilor economice și financiare asupra economiei ruse.

Cu toate acestea, atacurile Rusiei în Ucraina au continuat și către sfârșitul lunii martie, în ciuda celor afirmate la Istanbul. Ca urmare, SUA a trimis forțelor ucrainene 100 drone de atac Switchblade, denumite „drone kamikaze”. Acestea fac parte dintr-un pachet masiv de echipamente și tehnică militară în valoare de 13 miliarde de dolari (Macias 2022), pe care președintele Biden l-a promis ucrainenilor la începutul lunii martie 2022.

Începând cu 21 martie 2022, Forțele navale române au fost implicate într-o amplă operație de căutare a minelor ucrainene dezancorate de o furtună în zona orașului Odesa și care plutesc în derivă spre apele teritoriale ale României și Bulgariei (autoritățile ruse au declarat că ar fi vorba de 420 de mine de fund, vechi de 60-70 de ani). După primirea avertismentului emis de marina spaniolă (pe baza unui avertisment de navigație al stației Navtex Novorossiisk din Rusia), Forțele navale au intensificat măsurile de supraveghere a spațiului maritim al României, au alertat navele civile și au trimis în patrulare puitorul de mine și plase „Viceamiral Constantin Bălescu” (HotNews 2022a). Măsuri similare au fost întreprinse

și de către Forțele navale bulgare. Această operație navală este destul de dificilă, pentru că minele de fund ucrainene (folosite în raioane cu adâncimea de 50 m) sunt de mici dimensiuni (20 kg de trinitrotoluen) și greu de detectat. La 26 martie, o astfel de mină a ajuns aproape de Istanbul, fiind dezactivată de scafandrii turci în nordul radei Strâmtoarei Bosfor, ceea ce a dus la închiderea temporară a strâmtoarei. La 28 martie, tot o astfel de mină a fost distrusă de nava militară românească la circa 70 km travers de Capul Midia (Defence Romania 2022).

Ca urmare a creșterii prezenței forțelor aliate în Polonia și țările baltice, Regiunea Militară „Vest” a Rusiei a început, la 30 martie 2022, un amplu antrenament de alertare și manevre militare cu forțele din regiunea Kaliningrad, în scopul verificării nivelului de pregătire pentru luptă. Acest antrenament este condus de comandantul Flotei ruse din Marea Baltică, viceamiralul Viktor Liina, și implică 1.500 de militari și 80 de unități (Copcea 2022).

Figura nr. 1: Evoluția situației generale a conflictului armat din Ucraina, în perioada 17-31.03.2022 (BBC News 2022a)

¹ În cadrul Tratatului de pace de la Istanbul s-au propus următoarele: Ucraina va deveni un stat neutru și non-nuclear, fără baze militare sau contingente străine pe teritoriul său; țări, precum Canada, China, Franța, Germania, Israelul, Italia, Marea Britanie, Polonia, SUA și Turcia, vor asigura garanții obligatorii

din punct de vedere juridic pentru protejarea unei Ucraine neutre în caz de atac; în cel mult trei zile, ulterioare atacului, țările garante, după consultări, vor participa la apărarea Ucrainei; Ucraina va putea adera la UE; Ucraina nu va adera la alianțe militare și nu va participa la exerciții fără acordul țărilor garante.

Acțiunile militare au continuat în toate cele patru zone de operații, astfel: *NORD* – pentru obiectivul Kiev, *NORD-EST* – pentru cele două mari orașe (Harkov și Sumî), *EST* – pentru dezvoltarea ofensivei în scopul securizării regiunii Donbas și controlul zonei de est a Ucrainei; *SUD* – pentru dezvoltarea ofensivei dinspre Peninsula Crimeea către Nikolaev și Krîvîi Rih, respectiv, către Zaporojie și Mariupol.

Bazele de plecare la ofensivă dispuse pe teritoriul Belarusului, Rusiei și Peninsulei Crimeea au fost menținute, asigurând forțelor rusești posibilitatea de a păstra active liniile de sprijin logistic pentru toate zonele de operații, deși activitățile desfășurate în acest sens au înregistrat un ritm și o intensitate variabile, de la zonă la zonă. Belarusul continuă să acorde sprijin logistic forțelor rusești angajate în conflict, dar își menține forțele armatei în afara Ucrainei, ne-participând în mod direct la lupte.

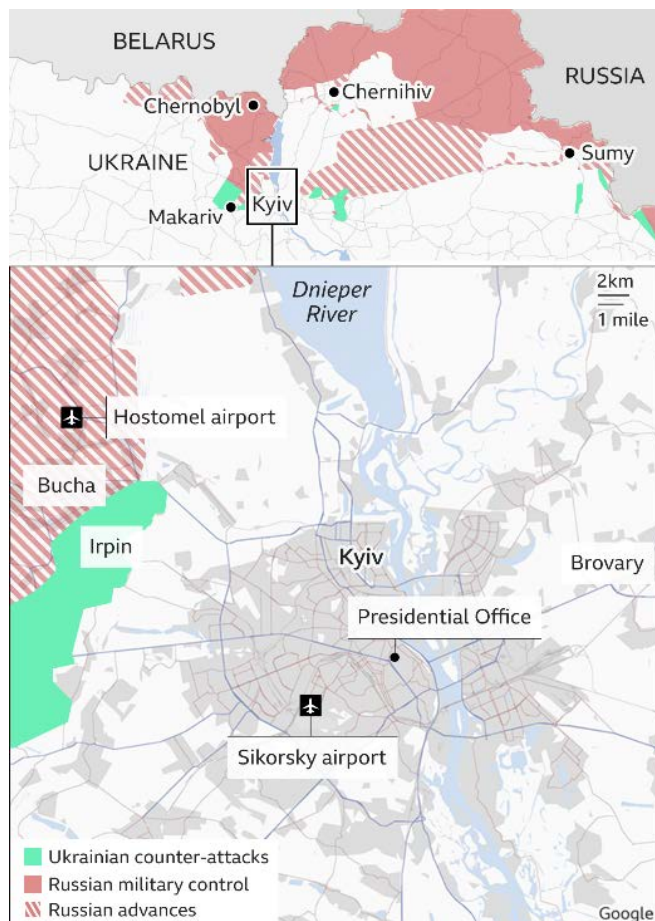

Figura nr. 2: Situația în zona de nord a conflictului din Ucraina la 31.03.2022 (BBC News 2022a)

În zona de operații *NORD*, în urma contraofensivei ucrainene, forțele ruse au pierdut teren în jurul Kievului, astfel că încercuirea și cucerirea ulterioară a acestui obiectiv a fost trecută în plan secund, în contextul întregii operații. Forțele rusești au ocupat poziții defensive, situate la o distanță de cel puțin 20 km de periferie, cedând controlul asupra principalelor localități din jurul capitalei (de exemplu, Irpin și Boiarka, în vest, și Brovarî, Velfika, Borîspil, în est). Pozițiile ocupate au permis artileriei rusești să conti-

nue canoada asupra suburbiilor, provocând victime și distrugând locuințe și elemente de infrastructură. Deși zonele centrale ale orașului sunt în afara bătăii pieselor de artilerie, se menține posibilitatea executării unor lovituri cu rachete asupra acestora. Imposibilitatea cuceririi orașului Cernihiv (circa 70 km nord-est de Kiev) și menținerii unui control ferm asupra zonei corespunzătoare direcției de ofensivă Oriol-Kiev au determinat nerealizarea sectorului estic al dispozitivului de luptă la încercuire. Această situație, conjugată cu pierderea sectorului vestic, a dus la despresurarea capitalei, ceea ce confirmă renunțarea (temporară) la acest obiectiv. Urmând trendul declarat al negocierilor, cel mai probabil, situația în această zonă se va menține astfel până la finalizarea conflictului, determinând, pentru fiecare dintre părți, cadrul propice soluționării: forțele ucrainene au reușit îndepărtarea pericolului referitor la pierderea capitalei, iar forțele ruse își mențin prezența în proximitatea acesteia, semn al posibilității reluării ofensivei, în situația în care negocierile ar urma un curs nefavorabil.

Figura nr. 3: Situația în zonele de est și nord-est ale conflictului din Ucraina la 31.03.2022 (BBC News 2022a)

În zona de operații *NORD-EST*, dezvoltările recente confirmă mutarea efortului dinspre cucerirea orașelor Harkov și Sumî pe direcția Harkov-Izyum, cu scopul de a realiza, ulterior, joncțiunea cu forțele care atacă spre nord-vest dinspre Luhansk (cel mai probabil în zona orașului Kramatorsk) și a încercui forțele ucrainene dispuse la nord de Donbas.

În Zona de operații *EST*, considerată încă de la început drept principalul obiectiv al campaniei, ofensiva se desfășoară în continuare cu scopul de a securiza și a lărgi „capul de pod” reprezentat de teritoriul ocupat de separatiști în Donbas. Mai mult, efortul principal vizează, cel mai probabil, controlul întregii regiuni de est a Ucrainei, incluzând și teritoriul din jurul regiunii Donbas (pe o adâncime de până la 30 km), pentru a asigura o zonă tampon, precum și teritoriul din nordul acesteia. La nivelul zonei de operații *EST*, manevra executată se menține pe direcții

interioare, vizând cele trei obiective: cucerirea și securizarea estului Ucrainei, extinderea zonei controlate Donbas, cu menținerea controlului asupra orașelor Donețk și Luhansk și decuplarea Ucrainei de la Marea Azov, prin realizarea culoarului care unește peninsula Crimeea cu regiunea Donbas, de-a lungul plajelor. Forțele ucrainene au executat cu succes acțiuni contraofensive, respingând atacurile rusești, în special în zona localității Rubijne, ceea ce a dus la scăderea ritmului ofensivei, aceasta și pe fondul regrupărilor pe care forțele rusești le execută în zonă. Este de așteptat ca, în următoarele zile, forțele rusești să fie suplimentate semnificativ, în scopul reluării ofensivei, eventual cu deschiderea unei noi direcții (Milove, Krematorsk), în scopul cuceririi și securizării estului Ucrainei. Astfel, cel mai probabil, manevra executată în regiunea de est a Ucrainei va fi o dublă învăluire, dinspre N-NV și dinspre S, în scopul izolării forțelor ucrainene prinse în încercuire, urmată de neutralizarea acestora prin acțiuni ofensive executate perpendicular pe aliniamentul Iziurm, Krematorsk, Horlivka. Succesul acestei operații ofensive depinde, deci, de realizarea a două condiții: încercuirea forțelor ucrainene în nordul regiunii Donbas și interzicerea efortului forțelor ucrainene din afara acestei zone de a străpunge dispozitivul forțelor ruse, dinspre vest spre estul aliniamentului menționat.

Figura nr. 4: Situația în zona de sud a conflictului din Ucraina la 31.03.2022 (BBC News 2022a)

În zona de operații SUD, ofensiva continuă tot pe direcții interioare, spre vest și spre est. Spre vest, scopul principal rămâne cucerirea orașului Odesa, în scopul interzicerii accesului Ucrainei la Marea Neagră. Aceasta, în ciuda faptului că, în ultimele zile, forțele ucrainene au desfășurat cu succes contraatacuri, împingând forțele rusești din zona orașului Nikolaev către Herson. Cel mai probabil, în următoarele zile, forțele rusești vor trece la apărare în zona orașului Herson,

concomitent cu regruparea și refacerea capacității de luptă, în scopul reluării ofensivei. Cucerirea orașului Odesa și controlul litoralului ucrainean la marea Neagră rămâne un obiectiv strategic important, acest deziderat oferind negociatorilor ruși un avantaj semnificativ. A doua direcție, spre est (pornind de la granița de facto dintre Ucraina și Crimeea), vizează, în continuare, cucerirea portului Mariupol și a orașului Zaporojie. Pe fondul loviturilor masive executate asupra orașului Mariupol, precum și a avansării forțelor rusești către centrul acestuia, este de așteptat ca în următoarele acest obiectiv să fie cucerit, ducând la realizarea joncțiunii cu forțele care atacă dinspre zona de operații EST și securizarea culoarului care unește Peninsula Crimeea cu regiunea Donbas, de-a lungul litoralului ucrainean la Marea Azov.

Pe fondul acestor tendințe de schimbare a efortului și de modificare a ritmului ofensivei forțelor rusești, forțele ucrainene au trecut la executarea unor contraofensive, reușind să respingă forțele rusești aflate la încercuirea sau în controlul unor mari orașe, în special Kiev, Harkov, Nikolaev. Totuși, continuă loviturile de artilerie și de aviație asupra principalelor orașe din nordul, estul și sudul Ucrainei, în special asupra capitalei Kiev, dar și a orașelor Cernihiv și Mariupol

În ansamblu, se poate afirma faptul că, în toate cele patru zone de operații, configurația liniei frontului, precum și acțiunile desfășurate (în termeni de intensitate și amploare) sunt în concordanță cu declarațiile făcute în urma negocierilor recente. Cu alte cuvinte, aspectul acțiunilor militare desfășurate în perioada analizată confirmă conexiunea (de altfel evidentă) cu demersurile diplomatice întreprinse pentru soluționarea conflictului. Dacă facem abstracție de imaginea globală și multidimensională (economic, social, juridic etc.) a crizei determinate de conflictul din Ucraina, putem considera că acțiunile militare se desfășoară previzibil, cu mutarea efortului din zona de operații NORD către zonele de operații EST și NORD-EST, în scopul realizării obiectivelor referitoare la controlul și securizarea estului Ucrainei, în special al regiunii Donbas. În contextul în care în cadrul negocierilor purtate recent s-a adus în discuție renunțarea la demersurile privind aderarea la NATO și declararea statutului de neutralitate a Ucrainei, punctul focal al pretextului conflictului pare că migrează de la cucerirea capitalei Kiev și schimbarea conducerii politice a Ucrainei către cel original, și anume securizarea regiunilor separatiste Donețk și Luhansk, cu statuarea independenței acestora. În cadrul regrupării și redimensionării forțelor ruse la nivelul întregului teatru de operații, este de așteptat ca noi forțe să fie introduse în operație, preponderent în zona de operații EST. De asemenea, trebuie menținut în atenție obiectivul deosebit de important

urmărit în zona de operații SUD. Dincolo de extinderea capului de pod reprezentat de Peninsula Crimeea, către centrul Ucrainei, o asemenea reușită ar asigura controlul Federației Ruse asupra unei porțiuni semnificative din litoralului la Marea Azov și la Marea Neagră (incluzând cele două porturi cheie: Mariupol și Odesa), precum și a gurii de vărsare al râului Nipru în Marea Neagră. Aceste aspecte ar reprezenta, la masa negocierilor, avantaje majore întrucât ar putea afecta profund economia Ucrainei.

Summiturile NATO, UE și G7: Linii de efort în contextul provocărilor de securitate determinate de războiul din Ucraina

Cristina Bogzeanu

În perioada analizată, acțiunile NATO și UE în relație cu agresiunea Rusiei asupra Ucrainei s-au desfășurat pe aceleași coordonate stabilite anterior – menținerea unei atitudini care să nu contribuie la escaladarea și extinderea conflictului concomitent cu sprijinirea Ucrainei, condamnarea acțiunilor Rusiei, menținerea și suplimentarea sancțiunilor economice și politice impuse Moscovei, consolidarea flancului estic al NATO, precum și sondarea opțiunilor pentru a reduce consecințele economice ale crizei militare ucrainene.

Coeziunea actorilor euroatlantici în raport cu războiul din Ucraina, precum și angajamentul comun în a gestiona efectele războiului asupra securității euroatlantice au fost reafirmate prin organizarea a trei summituri – NATO, UE, G7, toate în perioada 24-25 martie și toate abordând, în conformitate cu propriile competențe, același subiect. Declarațiile comune publicate în urma summiturilor (NATO 2022a) (European Council 2022) (G7 2022) au început prin *condamnarea agresiunii militare nejustificate a Rusiei împotriva Ucrainei* și, în egală măsură, a sprijinului oferit de Belarus Moscovei în această direcție, precum și *reafirmarea disponibilității de a sprijini statul ucrainean prin toate instrumentele disponibile fiecărei organizații în parte*. În acest context, în toate cele trei foruri se pune accent asupra importanței impunerii de costuri financiare și economice Rusiei, prin *sancțiuni economice și politice*. De asemenea, în acest context, la nivelul NATO și G7 este lansat un *apel către Beijing de a nu oferi Rusiei sprijin în a ocoli efectele sancțiunilor impuse de actorii occidentali*. Cel mai probabil, UE va lansa un apel similar în cadrul Summitului UE-China din 1 aprilie 2022, a cărui temă este relația dintre cei doi actori în contextul agresiunii militare a Rusiei asupra Ucrainei. În opinia noastră, este puțin probabil ca părțile să ajungă la o poziție comună în privința modului în care se raportează

la sancțiunile politice și economice impuse Rusiei, având în vedere faptul că, deși a făcut apel la soluționarea pașnică a conflictului din Ucraina, Beijing s-a abținut de la a condamna acțiunile Kremlinului (UN 2022a). Mai mult, Summitul UE-China a fost precedat de două întâlniri ale șefului diplomației chineze cu ministrul de externe rus, S. Lavrov, respectiv cu Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, J. Borrell. Notabilă este concluzia întâlnirii dintre Lavrov și Wang Yi – China și Rusia sunt mai hotărâte să își dezvolte legăturile bilaterale și să își intensifice cooperarea (Reuters 2022a). În aceeași linie de idei se încadrează și poziția exprimată în cadrul videoconferinței cu J. Borrell – „între război și pace, alegem pacea; între sancțiuni unilaterale și dialog și negociere, alegem dialogul și negocierea (...)” (Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China 2022) (European External Action Service 2022).

Având în vedere existența interdependenței economice la nivel global, sancțiunile impuse Rusiei generează costuri și pentru actorii occidentali, în special cei europeni și, mai ales, în plan energetic. Așadar, a fost luată în discuție varianta ca statele europene să își reducă sau chiar să elimine dependența de hidrocarburile rusești și a constituit unul dintre principalele puncte ale agendelor summiturilor UE și G7. Astfel, la nivelul G7 a fost stabilită sprijinirea statelor care doresc să depășească dependența de hidrocarburile rusești, subliniindu-se că această criză poate fi o oportunitate pentru a atinge obiectivele în *domeniul schimbărilor climatice* stabilite prin Acordul de la Paris și prin Pactul pentru Climă de la Glasgow. La nivelul Consiliului European, este stabilit și un termen până la care Comisia Europeană trebuie să elaboreze un plan pentru reducerea dependenței energetice – finele lunii mai 2022. Este de așteptat ca, pentru UE, problematica energetică din perspectiva renunțării la importurile de hidrocarburi rusești să se constituie într-un nou test al coeziunii. Unul dintre exemplele recente în această privință este legat de reticența Germaniei, cel puțin în prima perioadă a conflictului, de a renunța la importul de gaz natural din Rusia, dar și de refuzul Ungariei de a renunța la petrolul rusesc, adoptând astfel o poziție distinctă nu doar de cea a restului statelor membre ale UE, ci și de cea a statelor din *Grupul de la Vișegrad (V4)*. Statele din V4 sunt cunoscute pentru sprijinul reciproc pe care l-au oferit inclusiv în privința relațiilor cu UE, pe fondul impunerii de sancțiuni de către Bruxelles pentru derapajele înregistrate de acestea în privința conformării la standardele și valorile comune. Tensiunile din cadrul V4 au fost vizibile în contextul în care ministrii apărării din Polonia și Cehia s-au retras din cadrul unei reuniuni planificată la 30-31 martie

din cauza deciziei Budapestei de a continua importul de petrol rusesc și de a nu permite tranzitarea teritoriului propriu de către transporturile de echipamente militare către Ucraina (Euractiv 2022). La aceeași dată, Varșovia hotără blocarea importurilor de cărbune din Rusia înaintea celorlalte state membre ale UE, în condițiile în care 13% din necesarul anual de cărbune ale Poloniei este de proveniență rusească (Associated Press 2022). În actualul context, se poate identifica o nouă diviziune nu doar la nivelul UE, ci chiar în cadrul unui grup de state care a făcut adesea notă discordantă față de deciziile adoptate la Bruxelles. Astfel, pe de o parte, Polonia s-a erijat într-un susținător fervent al cauzei ucrainene, pledând pentru măsuri drastice împotriva Rusiei, în timp ce Ungaria, stat cu relații apropiate cu Federația Rusă (Financial Times 2022), manifestă prudență în aplicarea sancțiunilor impuse Federației Ruse.

De asemenea, atât pentru G7, cât și pentru UE, implicațiile economice ale războiului din Ucraina au ocupat un loc semnificativ. La nivelul Uniunii, problematica a fost abordată în aceiași termeni ai Summitului de la Versailles, accentuând dependența actorilor europeni în privința unor bunuri strategice (semi-conductori, sănătate, domeniul digital etc.). Declarațiile rezultate din ambele foruri au evidențiat riscurile la adresa securității alimentare generate de agresiunea Rusiei asupra Ucrainei. În această direcție, este vizată în primul rând Ucraina, unde războiul a creat amenințarea foametei, însă nu numai, dacă avem în vedere faptul că Rusia și Ucraina se numără printre cei mai mari trei exportatori la nivel mondial de grâu, porumb, cereale, rapiță, semințe și ulei de floarea soarelui (FAO 2022), iar exporturile de grâu din Rusia și Ucraina totalizau 30% din totalul la nivel mondial (Relief Web 2022). Riscul la adresa securității alimentare este definit ca rezultatul a mai multor riscuri generate de conflict în planul producției, al dinamicii prețurilor, al problematicii energiei, în plan comercial, logistic, umanitar etc. (FAO 2022). Conform Organizației pentru Hrană și Agricultură a ONU, cele mai vulnerabile state la acest risc sunt localizate în Africa și Asia (FAO 2021, xii).

Riscurile și amenințările de securitate în plan cibernetic, dar și informațional atât în relație cu statele euroatlantice, cât și cu Ucraina reprezintă o altă temă comună abordată în cadrul tuturor celor trei summituri. Similar și în cazul riscului unui atac cu *arme CBRN*. De asemenea, ambele organizații abordează problema riscuri și amenințărilor nemilitare la adresa spațiului euroatlantic, așezând accentul asupra necesității creșterii rezilienței statelor și societăților în fața acestora, mai ales în plan cibernetic și informațional.

În același timp, declarațiile emise în urma

summiturilor reflectă și menținerea *consolidării posturii de apărare și descurajare* în vârful priorităților apărării statelor europene. Astfel, în acest cadru, NATO menționează activarea planurilor de apărare, desfășurarea unor elemente din Forța de Reacție Rapidă, precum și dislocarea a 40.000 de militari pe flancul estic, alături de dispozitive aeriene și navale, toate aflate sub comanda directă a NATO, sprijinită de capacitățile naționale ale aliaților. În plus, sunt stabilite încă patru grupuri de luptă multinaționale în Bulgaria, România, Slovacia și Ungaria (NATO 2022a). Acestea se adaugă celorlalte patru grupuri de luptă NATO deja dislocate în Polonia, Estonia, Letonia și Lituania (NATO 2022b).

În același timp, la nivelul UE, a fost aprobată formal *Busola Strategică*, comparabilă, ca rol, cu Conceptul strategic la nivel NATO, procesul de elaborare fiind demarat încă din 2020 (Council of the EU 2020). Astfel, în plin conflict ruso-ucrainean, în contextul în care amenințarea militară la adresa securității europene pare mai aproape mai mult decât oricând în perioada post-Război Rece, UE lansează un document care își propune „să direcționeze dezvoltarea necesară a agendei de securitate și apărare a UE în următorii 10 ani” (European Union 2022, 5).

Busola strategică nu constituie un răspuns al UE la războiul din Ucraina, dar este o viziune asupra securității europene adaptată la implicațiile de securitate ale acestuia. De altfel, acțiunile asertive și revizioniste ale Rusiei orientate către reconstruirea zonelor de influență (European Union 2022, 17), agresiunea militară nejustificată a Rusiei împotriva Ucrainei, alături de anexări teritoriale ilegale, state fragile, regimuri autoritare se numără printre sursele de instabilitate și insecuritate europeană (European Union 2022, 17-18). Busola strategică este construită pe 4 direcții majore – Acțiune, Securitate, Investiții și Parteneriate, toate urmărind creșterea capacității Uniunii de a acționa în planul securității. Documentul prevede dezvoltarea și operaționalizarea *Capacității de Desfășurare Rapidă a UE* (EU Rapid Deployment Capacity – EU RDC). Forța, care este similară prin scop Forței de Reacție Rapidă a NATO, va fi una modulară, numărând maximum 5.000 de militari și va putea fi desfășurată rapid în mediile terestru, aerian și maritim. EU RDC are la bază Grupurile de luptă ale UE (EU Battle Groups) modificate substanțial și forțele militare și capacitățile pre-identificate ale statelor membre. Funcția C2 va fi asigurată fie prin comandamente naționale pre-identificate, fie prin Capabilitatea de Planificare și Conducere Militară a UE (EU Military Planning and Conduct Capability – MPCC) după ce va fi atinsă capacitatea operațională completă (estimat în 2025). EU RDC va îndeplini operații de salvare și evacuare sau va

putea fi utilizată în primele faze ale operațiilor de stabilizare.

Problema capabilităților militare ale UE este inclusă în capitolul dedicat investițiilor, având o abordare atât la nivelul UE, cât și la nivel național. Acoperirea decalajelor în domeniul capabilităților strategice, precum și reducerea dependenței în anumite domenii tehnologice sunt cele două teme majore atunci când se ridică problema investițiilor. În această direcție, UE își propune să valorifice instrumente deja dezvoltate precum CARD, PESCO, EDF, dar și să creeze unele noi. Problema investițiilor în apărare o regăsim și în Declarația summitului desfășurat la nivel NATO, unde, plecând la creșterea investițiilor în apărare la nivelul statelor membre, este menționat că, în cadrul summitului ce va avea loc la Madrid, vor fi elaborate planuri pentru a atinge angajamentul de investiții.

Un alt aspect abordat în cadrul tuturor celor trei summituri este legat de problematica statelor exterioare acestora cadre, fiind relevantă nu doar pentru Ucraina, ci și pentru Finlanda și Suedia, care și-au manifestat anterior dorința de a adera la structurile alianței. NATO face referire la dreptul fiecărei națiuni de a-și alege aranjamentele de securitate libere de orice ingerință exterioară și își reafirmă angajamentul față de Politica ușilor deschise (NATO 2022a). Deși summitul abordează securitatea europeană în condițiile războiului din Ucraina, aceasta nu este menționată direct în acest context. De altfel, perspectiva ca Ucraina să devină stat membru al Alianței pare din ce în ce mai îndepărtată în contextul în care extinderea NATO către est a fost menționată de V. Putin în discursul ce a precedat lansarea operației în Ucraina, statele occidentale au refuzat, în ciuda insistenței solicitării Kievului, să impună o zonă de interdicție aeriană în Ucraina, pentru a evita riscul unei confruntări directe cu aviația rusă. Mai mult, înainte de demararea negocierilor de pace dintre Kiev și Moscova din 28-30 martie (Istanbul), printre principalele concesii pe care V. Zelenski se declara pregătit să le facă se numărau statutul de stat non-nuclear al Ucrainei, neutralitatea militară, dar obținerea de garanții de securitate din partea unor actori occidentali, SUA, Canada, Marea Britanie, Turcia, Franța, Germania, Polonia, dar și a altor state nemembre - Rusia, China, Israel (Financial Times 2022). Astfel, în schimbul păcii, Kievul se declară pregătit să renunțe la aspirația de a adera la NATO, obținând însă garanții de securitate. Cel puțin la fel de importantă este mențiunea că aceasta va fi decisă doar în condițiile încetării focului din partea Rusiei și doar în urma consultării cetățenilor ucraineni în cadrul unui referendum.

Deși neutralitatea militară a Ucrainei se numără și printre solicitările F. Ruse în cadrul negocierilor de pace, nici runda din 28-30 martie de la Istanbul nu s-a încheiat cu obținerea unui compromis.

La nivelul Uniunii, este ridicată însă și problema stabilității vest-balkanice, în special în cazul Bosniei și Herțegovinei (European Council 2022, 10). Relevantă în această direcție este criza politică din Bosnia și Herțegovina (BiH) determinată de dorința Republicii Srpska de a se separa de BiH, pentru a se alătura ulterior Serbiei. Relațiile strânse ale Kremlinului atât cu sârbii din R. Srpska, cât și cu Serbia, sprijinul pe care Rusia îl oferă Belgradului în privința Kosovo sunt câțiva dintre factorii care ar putea concura la crearea unui context favorabil unei contagiuni a conflictului și în regiunea vest-balcanică. În acest context, UE și-a suplimentat trupele atât în Kosovo, cât și în BiH, trimițând încă 500 de militari (European Union Force in BiH. Operation Althea 2022).

Evoluția pe linie de apărare și securitate este notabilă și în cazul NATO și în cazul UE. În ceea ce privește NATO avem o consolidare a flancului estic fără precedent în istoria Alianței, iar, în cazul UE, avem asumarea unei viziuni strategice comune a tuturor statelor membre. Viziunea are la bază o evaluare comună a amenințărilor de securitate tocmai pentru a consolida baza identificării punctelor și intereselor comune la nivelul tuturor celor 27 de state membre. Mai mult, UE pune, pentru a doua oară în istoria sa, bazele unei forțe de reacție rapidă, care să poată fi valorificată în managementul crizelor. Principala deosebire față de tentativa anterioară a EU Battlegroups constă, în primul rând, în deteriorarea fără precedent a securității și stabilității europene în contextul războiului din Ucraina, dar și în deteriorarea anterioară a parteneriatului transatlantic, în special sub mandatul lui D. Trump². În cazul acesteia din urmă, putem vorbi despre un revers al tendinței, având în vedere solidaritatea manifestată de Washington cu aliații europeni în contextul apariției spectrului amenințării militare pe continentul european, însă, nu trebuie uitat faptul că inițiativa de a dezvolta un rol geopolitic pentru Uniune și de a elabora o viziune strategică comună tuturor statelor membre, care să funcționeze și ca bază pentru aprofundarea integrării în planul apărării, au precedat cu mult agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei și au fost determinate și de provocările create în sânul alianței de abordarea fundamentată pe unilateralism și mercantilism din perioada mandatului lui D. Trump.

Faptul că UE elaborează un plan pentru

² Tema este subiectul unor analize anterioare, publicate în cadrul Centrului de studii strategice de apărare și securitate (CSSAS 2021) (CSSAS 2020).

dezvoltarea dimensiunii de apărare în paralel cu reafirmarea și demonstrarea angajamentului aliaților față de principiile fundamentale ale NATO, în condițiile unei crize militare în spațiul european, poate fi interpretat ca o manifestare a coordonării dintre cele două organizații, dar poate constitui și un semnal de alarmă privind evoluția EU RDC din perspectiva angajamentului pe care statele membre îl vor manifesta față de proiectul Uniunii.

Noi sancțiuni și problematica energiei europene în contextul războiului ruso-ucrainean

Cristian Băhnăreanu

În ultimii doi ani, economia mondială a fost afectată de „valorile” succesive ale pandemiei de Covid-19 și de celelalte efectele asociate, în special prin perturbarea unor activități și sectoare ale vieții economice și sociale. Anul 2022 a început mult mai optimist pe măsură ce criza sanitară a început să se atenueze, organizațiile internaționale prognozând o creștere economică la nivel mondial de circa 4% (UN 2022b, 1) (IMF January 2022, 3) (WB 2022). În mai puțin de o lună, așa-numita „operație militară specială” a Rusiei în Ucraina, pe lângă criza umanitară³, a readus în prim-plan riscurile și incertitudinea pe fondul perturbării lanțurilor valorice globale, a sporirii presiunilor inflaționiste, majorării prețurilor combustibililor, alimentelor, fertilizatorilor și altor mărfuri-cheie și, nu în ultimul rând, a creșterii datoriei publice a țărilor în curs de dezvoltare. În aceste condiții, se pare că expansiunea economiei mondiale va fi de doar 2,6% în 2022 (UNCTAD 2022).

Există mai multe canale prin care agresiunea nejustificată, neprovocată și ilegală a Rusiei în Ucraina afectează economia și comerțul internațional. În primul rând, escaladarea prețurilor la petrol și gaze naturale, ca urmare a sancțiunilor impuse Rusiei în domeniul energetic, afectează piața europeană și duce la creșterea ratei inflației. În al doilea rând, întreruperea lanțurilor de aprovizionare cu cereale, lemn, cărbune și unele metale rare din Ucraina și Rusia menține prețurile ridicate la aceste produse, ceea ce duce la creșterea prețului alimentelor și pune în dificultate industriile auto și aeronautică și producătorii de telefoane mobile. În al treilea rând, riscurile politice și incertitudinea generate de conflictul militar au însemnat reducerea/suspendarea operațiilor sau, chiar, retragerea multor companii importante din

Rusia, precum și sistarea investițiilor în cele două state aflate în război. Nu în ultimul rând, criza umanitară și valurile de refugiați ucraineni determină acordarea de asistență din partea statelor vecine, Uniunii Europene și altor actori, ceea ce implică unele costuri economice. Toți acești factori, cu impact economic cel puțin la nivel național și regional, vor duce la creșterea costului vieții și vor pune o presiune și mai mare pe consumul și veniturile gospodăriilor.

De la începutul invaziei militare, economia rusă a suferit cele mai mari daune și a devenit în scurt timp dintr-o economie importantă pe plan internațional⁴, ca furnizor de resurse energetice și alimente, într-una în pragul colapsului, ca urmare a sancțiunilor multiple și susținerii efortului de război. Deși rubla s-a apreciat la valoarea de dinainte de invazie ca urmare a contramăsurilor luate de Banca Centrală și administrația de la Moscova (HotNews 2022b), specialiștii ruși estimează o decelerare a economiei Rusiei cu cel puțin 8%, pe fondul unei inflații în creștere rapidă – ce ar putea ajunge și la 20% (Reuters 2022b). De asemenea, și economiștii de la Institutul Internațional pentru Finanțe prognozează o scădere a economiei ruse cu circa 15% (Brooks, și alții 2022).

În completarea sancțiunilor deja implementate la adresa Rusiei⁵, comunitatea internațională a adoptat în ultimele două săptămâni noi măsuri (BBC News 2022b), care urmăresc în principal să descurajeze și să submineze capacitatea regimului de la Kremlin de a continua acțiunile militare din Ucraina:

- Marea Britanie, UE și SUA au interzis exporturile de bunuri cu dublă utilizare (civil și militar), ca de exemplu piese pentru vehicule, ceea ce afectează fabricile de vehicule blindate și tractoare;
- SUA, Canada, UE și Marea Britanie au sancționat împreună peste 1.000 de persoane și companii din Rusia, inclusiv oligarhi⁶ apropiați ai administrației de la Kremlin;
- Marea Britanie a exclus băncile rusești din sistemul financiar britanic, le-a înghețat activele și a limitat depozitele pe care rușii le pot face în băncile britanice, iar statul și companiile ruse nu pot accesa finanțare sau împrumuturi pe teritoriul britanic;
- Canada a impus controale asupra bunurilor și tehnologiilor importate din Rusia (Government of Canada 2022);
- pe de o parte, noi companii internaționale au continuat să-și suspende/închidă activitățile din Rusia, precum Nestle (care și-a retras unele

³ A se vedea secțiunea „Refugiații din Ucraina și asediul orașului Mariupol – simboluri ale războiului secolului al XXI-lea?”.

⁴ În octombrie 2021, economia rusă se afla pe locul 11 în lume cu o valoare a PIB-ului de circa 1.650 mld. dolari (IMF 2021).

⁵ Sancțiunile occidentale și a altor țări la adresa Rusiei din perioada 24.02-16.03.2022 sunt detaliate în *Colocviu strategic nr.*

1/2022 (CSSAS 2022a, 11) și nr. 3/2022 (CSSAS 2022b, 12-13).

⁶ Mulți oligarhi ruși și-au transferat activele și proprietățile în țări fără sancțiuni sau în trusturi greu accesibile, ceea ce înseamnă că sancțiunile occidentale și a altor țări s-ar putea să nu-i afecteze (Vinopal 2022).

mărci), iar, pe de altă parte, Marks&Spencer, Burger King, lanțurile hoteliere Marriott și Accor nu se pot retrage de pe piața rusească din cauza unor contracte de franciză complexe;

- Norvegia și Elveția se aliniază majorității sancțiunilor adoptate la nivelul UE împotriva Rusiei în 15 martie 2022;

- Japonia a impus sancțiuni financiare anumitor persoane și entități rusești și a interzis exporturile către anumite entități rusești, precum și cele de bunuri de lux în Rusia (Nippon Communications Foundation 2022).

În 24 martie 2022, G7 și liderii UE s-au întâlnit la sediul NATO de la Bruxelles și s-au angajat să pună în aplicare pe deplin sancțiunile deja anunțate la adresa Rusiei, să colaboreze cu alte guverne pentru a impune sancțiuni similare, să elimine eventuale omiteri și să prevină acțiuni potențiale și efective de evaziune și eludare, care ar submina eficacitatea sancțiunilor impuse, precum și să stopeze orice încercare de sprijinire a Rusiei prin alte mijloace (G7 2022) (European Council 2022). În aceeași notă, Marea Britanie a anunțat noi sancțiuni care vizează domeniile industriale strategice, inclusiv industria de apărare rusă, oameni de afaceri și bănci rusești (UK Government 2022). De asemenea, Trezoreria SUA a sancționat zeci de companii rusești de apărare, peste 300 de membri ai Dumei Ruse și alți cetățeni ruși (U.S. Department of the Treasury 2022), specificând faptul că sancțiunile impuse acoperă orice tranzacție în aur sau care implică Banca centrală a Rusiei.

Liderii G7 au anunțat o inițiativă comună pentru a răspunde „măsurilor evazioniste, inclusiv în ceea ce privește tranzacțiile cu aur ale Băncii centrale a Rusiei”, precum și o coordonare mai strânsă – inclusiv cu OPEC – pentru a reduce dependența de gazele, petrolul și cărbunele rusești și a gestiona posibile întreruperi ale fluxurilor de aprovizionare. De asemenea, vor fi folosite toate instrumentele și mecanismele de finanțare pentru a asigura securitatea alimentară și reziliența în sectorul agricol (G7 2022). La rândul lor, țările UE s-au angajat să elimine, treptat, cât mai curând posibil, dependența de importurile de gaze, petrol și cărbune din Rusia, să pună de urgență în aplicare atât politica UE de stocare a gazelor, cât și, în perspectiva iernii următoare, mecanismele de solidaritate și compensare și, nu în ultimul rând, să achiziționeze la nivel comunitar, pe bază voluntară, gaze, GNL și hidrogen (European Council 2022).

Pentru a contracara efectele dezastruoase ale sancțiunilor asupra economiei ruse, administrația

de la Moscova acționează pe două direcții principale: utilizarea la maxim a „armei energetice” și dezvoltarea parteneriatului cu China și India. Astfel, escaladarea din partea Rusiei a problemei energiei (gazelor) livrate către Europa a continuat. După declarații mai puțin clare privind plata în ruble a anumitor produse rusești exportate (TASS 2022a) (TASS 2022b), președintele Putin a anunțat că, începând cu 1 aprilie, toate țările neprietenoase vor trebui să plătească pentru gazele achiziționate în ruble prin conturi deschise la banca rusească Gazprombank, în caz contrar livrările urmând a fi sistate (Astrasheuskaya și Abboud 2022). Mișcarea Kremlinului se pare că vizează atât inversarea tendinței de devalorizare a monedei naționale, cât și „forțarea” Occidentului de a renunța măcar la o parte din sancțiuni. Țările europene, în special Germania, au respins această idee pe baza contractelor semnate, unde este stipulată plata gazelor în euro sau dolari.

Anticipând acțiunile Moscovei, SUA și Comisia Europeană au anunțat deja strângerea cooperării în domeniul securității energetice prin înființarea unui Grup operativ comun ce va avea ca obiectiv, printre altele, acela de a asigura livrări de GNL din SUA pe piața europeană de la cel puțin 15 mld. m³ în 2022 până la circa 50 mld. m³ în 2030 (European Commission 2022). Mai mult, pentru a reduce prețurile pe piața internațională⁷, SUA a anunțat creșterea ofertei de petrol cu 1 milion de barili pe zi, din rezerva strategică americană, timp de șase luni, ce va fi cuplată cu creșterea producției interne și a altor țări aliate și parteneri pe termen scurt și „inundarea” pieței cu milioane de barili suplimentari (The White House 2022a).

Cea de-a doua direcție pe care Moscova acționează vizează întărirea cooperării economice cu țările asiatice „prietene”, în special China și India⁸, oferind petrol, cereale și alte produse la prețuri reduse. Se dorește chiar un parteneriat de de-dollarizare Rusia-China, în care să fie atrasă și India, prin dezvoltarea unui sistem financiar global alternativ cu scopul evitării sancțiunilor occidentale și a altor țări în materie de comerț. În acest context, unii analiști consideră că am putea fi martori la o alianță indo-chineză (Srivastava și Tiberghien 2022), susținută de Moscova, ceea ce totuși reprezintă un scenariu puțin probabil având în vedere că ar pune în pericol circa o treime din exporturile chineze care ajung pe piața europeană și cea americană (Lawder 2022), precum și expansiunea economică a Chinei centrată pe Noul Drum al Mătăsii.

În final, putem spune că efectele complete ale

⁷ Menționăm că SUA a interzis importurile de petrol rusești pe teritoriul american (The White House 2022b), ceea ce a contribuit la scăderea ofertei de petrol pe piața globală și la creșterea prețurilor.

⁸ Ministrul de externe rus, Serghei Lavrov, se află într-un turneu de trei zile în China și India pentru întărirea relațiilor bilaterale și extinderea cooperării în diverse domenii (Yeung 2022).

sanctiunilor impuse de Occident și alte țări asupra economiei ruse sunt încă în desfășurare și greu de estimat, la fel ca și implicațiile directe și indirecte pentru activitatea economică din alte țări. Cert este că livrările de hidrocarburi se vor diminua, economia rusă va slăbi, iar nivelul de viață al populației ruse va sădea pentru un deceniu sau chiar mai mult.

Refugiații din Ucraina și asediul orașului Mariupol – simboluri ale războiului secolului al XXI-lea?

Alexandra Sarcinschi

În urmă cu două săptămâni, numărul total al refugiaților din Ucraina centralizat de către Înalțul Comisariat al ONU pentru Refugiați (UNHCR), depășea 3 milioane, având o medie de peste 150.000 de persoane care părăsesc zilnic teritoriul ucrainean de la începutul războiului. Solidaritatea internațională față de aceștia a continuat să fie manifestată chiar dacă în cursul următoarelor două săptămâni (17 – 31 martie 2022) ritmul de creștere s-a redus semnificativ la o medie de 59.288 de persoane pe zi (figura nr. 1). Important este de semnalat faptul că *a crescut dramatic numărul persoanelor dislocate intern (IDP)*, de la 1,9 milioane la sfârșitul celei de-a treia săptămâni de război (WHO 2022a) la 6,4 milioane la sfârșitul celei de-a cincea săptămâni (WHO 2022c). Se pot face speculații referitoare la factorii ce influențează această modificare (direcțiile de acțiune ale forțelor armate ruse și controlul asupra teritoriului ucrainean ce îngreunează evacuarea civililor, imposibilitatea de a călători a anumitor categorii de populație definite pe baza vârstei, stării de sănătate și nivelului de trai etc.), însă la acest moment nu pot fi colectate date care să confirme sau să infirme potențiale ipoteze corelate.

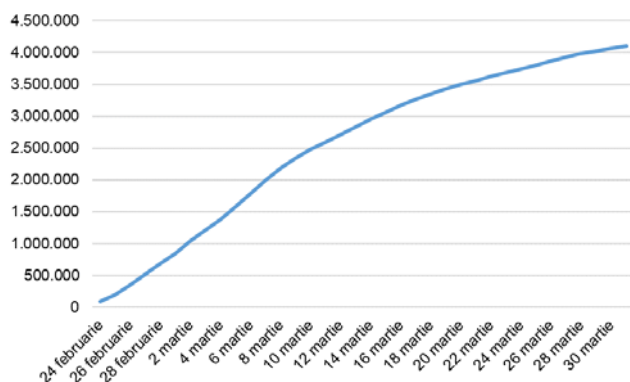

Figura nr. 5: Evoluția numărului de refugiați din Ucraina de la începutul războiului până la sfârșitul lunii martie 2022 (UNHCR 2022)

În continuare, Polonia rămâne țara cu cel mai mare număr de refugiați din Ucraina, aproape 2,4 milioane (UNHCR 2022), urmată de România cu 595.755 de persoane (Poliția de Frontieră 2022a). Creșterea numărului de refugiați a fost înregistrată și în Republica Moldova, Ungaria și Slovacia, dar cu un ritm mai redus decât în celelalte două țări și decât în săptămânile anterioare perioadei analizate⁹. Principalii factori ce determină fluxul de refugiați către o anumită țară sunt, pe lângă cei psihosociali (derivați din comuniunea de limbă și istorie), proximitatea față de zona de graniță și numărul de puncte de frontieră deschise în raport cu lungimea graniței dintre cele două țări. Astfel, frontiera cu Polonia avea la sfârșitul anului trecut, conform Serviciului Poliției de Frontieră de Stat al Ucrainei, opt puncte de trecere a frontierei (State Border Guard Service of Ukraine 2021) pe o lungime a graniței de 498 km (CIA 2022), în timp ce în România, refugiații din Ucraina pot intra prin trei puncte de trecere terestre și unul fluvial (Poliția de Frontieră 2022b), dispuse pe o lungime a graniței de 580,8 km (CIA 2022).

Dacă pentru celelalte țări identificarea statisticilor referitoare la numărul de refugiați care aleg să rămână este anevoioasă, pentru România, Ministerul Afacerilor Interne (MAI) a comunicat că numărul de persoane care au solicitat azil până la data de 30 martie era de 4.328 de cetățeni ucraineni, iar gradul de ocupare al centrelor de cazare ale Inspectoratului General pentru Imigrări era de 80,3% (MAI 2022). Din numărul total de intrări prin punctele de frontieră dinspre Ucraina, până la data de 23 martie, 80.037 de refugiați au rămas în România, conform cifrelor raportate de Guvern către organismele ONU (UNICEF 2022).

Cazul Republicii Moldova este deosebit deoarece lungimea graniței sale cu Ucraina este dublă față de cele ale Poloniei și României cu un număr de 45 de puncte de intrare (State Border Guard Service of Ukraine 2021), deși suprafața țării este de aproximativ zece, respectiv de șapte ori mai mică decât cea a Poloniei, respectiv a României (CIA 2022). Mai mult, numărul total al populației face ca Republica Moldova să fie țara cu cel mai mare număr de refugiați/cap de locuitor (UNICEF 2022). De asemenea, intrarea pe teritoriul moldovenesc asigură refugiaților un transfer rapid către România, dată fiind distanța redusă de călătorie către frontiera țării noastre. Statisticile Poliției de Frontieră arată că numărul acestora reprezintă aproximativ jumătate din numărul total al refugiaților din Ucraina care intra zilnic în România (Poliția de Frontieră 2022c) (figura nr. 2). Din cauza numărului mai mare decât capacitatea de preluare și procesare a autorităților

⁹ Conform analizei realizată asupra statisticilor publicate zilnic de UNHCR (UNHCR 2022).

din Republica Moldova, României i s-a solicitat sprijin pentru gestionarea fluxului de persoane, atât ca ajutoare umanitare, cât și ca transport către țara noastră (Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova 2022) (Păcurar 2022).

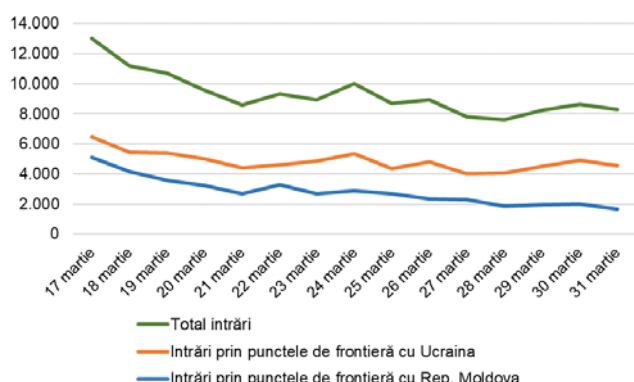

Figura nr. 6: Evoluția numărului de cetățeni ucraineni care au intrat în România prin punctele de frontieră în perioada 17 – 31 martie 2022 (Poliția de Frontieră 2022c)

Problematika persoanelor dislocate intern este deosebit de importantă pentru identificarea unei potențiale tendințe de evoluție a numărului refugiaților în condițiile agravării crizei. Dacă la sfârșitul primelor trei săptămâni de război numărul de IDP era concentrat pe două regiuni din vestul Ucrainei, Liov și Transcarpatia, cu peste 250.000 de persoane, în timp ce alte patru regiuni înregistrau un număr între 100.001 și 250.000 de IDP (WHO 2022a), după încă o săptămână, situația s-a schimbat dramatic. În regiunea vestică a Ucrainei numărul IDP a crescut la peste 2 milioane de persoane, în regiunile centru, nord și est între 500.001 și 2.000.000 IDP, iar în sud între 200.001 și 500.000 IDP (WHO 2022b). Situația este aceeași și în săptămâna 24 – 30 martie (WHO 2022c). Aceasta înseamnă că, în cazul agravării crizei, există posibilitatea accentuării fluxului de refugiați pe cele mai lungi granițe ale Ucrainei din această regiune, adică cele cu Polonia și România.

Din statisticile publicate de UNHCR se observă un număr mare de refugiați din Ucraina în Federația Rusă, peste 350 de mii (UNHCR 2022), în condițiile în care, la recensământul din 2001, 17,3% din populația țării s-a declarat de etnie rusă (CIA 2022). Autoritățile ucrainene acuză Rusia de practicarea deportărilor forțate, ceea ce este interzis prin Art. 49 al celei de-a IV-a Convenții de la Geneva, însă, cel puțin în cazul asediului orașului Mariupol, posibilele deportări par a fi făcute sub masca evacuărilor umanitare (HotNews 2022c) (HotNews 2022d). De altfel, până în prezent, *Mariupol a devenit un dublu simbol: pe de o parte, este simbolul capacității de a rezista a Ucrainei, iar pe de altă parte simbolul barbariei războiului.* Operația de asediere a orașului a început la sfârșitul lunii februarie și, de-a lungul

întregii perioade, pierderile umane și materiale au dovedit amploarea dezastrului umanitar cauzat de forțele armate ruse (ICRC 2022). Unul dintre cele mai grave incidente de acest tip a fost bombardarea teatrului din Mariupol în ziua de 16 martie 2022: la o săptămână după, autoritățile locale au anunțat că cel puțin 300 de persoane au fost ucise în atac (Griffith 2022). În plus, în 21 martie, coridorul de evacuare umanitară din oraș spre Zaporojie a fost bombardat, patru copii fiind răniți (AOAV 2022). O săptămână mai târziu, purtătorul de cuvânt al Primăriei orașului a afirmat că aproape 5.000 de persoane au fost ucise în Mariupol de la începutul asediului, iar 90% dintre clădiri au fost avariate, dintre care 40% distruse complet (Reuters 2022c), însă aceste date nu apar în rapoartele organizațiilor internaționale care monitorizează efectele războiului. Situația umanitară este agravată de faptul că apa și curentul electric sunt întrerupte de săptămâni, iar proviziile esențiale de alimente și medicamente sunt extrem de reduse, astfel că, dacă în anul 2021, populația orașului era estimată la 431.859 de locuitori (Ray 2022), în prezent, aproximativ 170.000 de persoane mai sunt aici, conform autorităților locale (Peter 2022). Prognozele publicate de Institutul pentru Studiul Războiului arată că în actualele condiții, deși forțele ucrainene continuă să apere anumite zone, probabil că orașul va fi cucerit de ruși în câteva zile (Kagan, Barros și Stepanenko 2022).

Conform ONU, la nivelul întregii țări, la sfârșitul perioadei analizate, numărul victimelor civile depășea 3.000 de persoane: 1.935 de răniți și 1.232 de persoane ucise (WHO 2022c). În ceea ce privește pierderile materiale, evaluările bazate pe incidentele raportate în mass-media de limbă engleză arată că sunt țintite cu precădere zonele rezidențiale urbane, locurile de divertisment, satele, spitalele, alte tipuri de clădiri publice (inclusiv spații comerciale), baze militare, drumuri, infrastructură de transport etc. (AOAV 2022). Dezastrul umanitar s-a accentuat în ultimele două săptămâni și din cauza lipsei accesului la facilitățile sanitare, a întreruperilor în lanțurile de furnizare a medicamentelor și a altor materiale medicale. Conform Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), aproximativ 1.000 de facilități sanitare se află în zonele de conflict sau în zone de control și, în cursul primelor cinci săptămâni ale războiului, au fost înregistrate 82 de atacuri asupra unităților sanitare, mijloacelor de transport, personalului, pacienților depozitelor sanitare (WHO 2022c). Aceasta indică faptul că, în Ucraina, pe lângă imposibilitatea tratării pacienților cronici din cauza distrugerii infrastructurii medicale, ar putea izbucni focare epidemice din cauza suprapopulării adăposturilor, a condițiilor sanitare precare, a lipsei apei și medicamentelor. OMS semnalează

posibilitatea răspândirii Sars-CoV-2, a bolilor transmise prin alimente și apă contaminate, dar și a poliomielitei și a altor boli împotriva cărora campania națională de vaccinare nu a putut fi continuată din cauza războiului (WHO 2022b).

Dacă la nivel național situația sanitară devine din ce în ce mai problematică, la nivel extern îngrijorarea existentă referitoare la riscurile cauzate de fluxul masiv de refugiați de până acum poate fi abordată obiectiv analizând statisticile referitoare la indicatorii sănătății globale. Datele publicate la sfârșitul anului 2021 de către OMS arată că ratele de vaccinare pentru principalele boli din schema națională de vaccinare erau comparabile cu cele din țara noastră: 81% imunizare DTP completă în Ucraina, respectiv 87% în România; 82% imunizare împotriva rujeolei (doza a 2-a) în Ucraina, respectiv 75% în România; 84% imunizare poliomielită în Ucraina, respectiv 87% în România etc. (WHO 2021). În schimb, în ceea ce privește vaccinarea împotriva Covid-19, doar 35% din populația Ucrainei era vaccinată cu schema primară la începutul războiului (Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor 2022), cu mult sub media europeană (72,4%) și sub ratele de vaccinare din țările UE vecine (România – 41,9%; Polonia – 66,2%; Ungaria – 62,7%; Slovacia – 50,7%) (ECDC 2022). Acest aspect ar putea ridica probleme de sănătate în condițiile în care, în țările de destinație și de tranzit, au fost relaxate restricțiile menite gestionării pandemiei. De asemenea, în cazul unei posibile creșteri rapide a fluxului de refugiați și a scăderii calității condițiilor de locuire din cauza supraaglomerării, populația de refugiați, ca și cea din Ucraina, se poate confrunta cu riscul transmiterii unor virusuri respiratorii, enterovirusuri sau bacterii.

Așadar, în ceea ce privește situația persoanelor dislocate intern și a refugiaților din Ucraina, în perioada 17-31 martie 2022 nu au fost identificate modificări majore în direcțiile deja stabilite de deplasare ale fluxurilor de persoane, exceptând nivelul național, unde acțiunile forțelor armate ruse au determinat mișcări masive de populație în interiorul granițelor. În schimb, în ultimele două săptămâni de război s-a accentuat dezastrul umanitar produs de forțele armate ruse prin încălcarea legilor conflictului armat.

Bibliografie:

Al Jazeera. 2022. "What does Russia's shift of military focus mean for Ukraine war?" Accesat 30 martie 2022. <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/26/what-does-russias-shift-of-military-focus-mean-for-ukraine-war>.

AOAV. 2022. *Ukraine: AOAV explosive violence data on harm to civilians*. 29 March. Accesat 30 martie 2022. <https://aoav.org.uk/2022/ukraine-casualty-monitor>.

Associated Press. 29 March 2022. "Poland moves to block coal imports from Russia." Accesat 29 martie 2022. <https://apnews.com/article/russia-ukraine-business-poland-europe-moscow-4eed1f29b858e56c9719b4c0271bb75f>.

Astrasheuskaya, Nastassia și Leila Abboud. 31 March 2022. "Putin issues decree requesting 'unfriendly' countries pay for gas in roubles." *Financial Times*. Accesat 1 aprilie 2022. <https://www.ft.com/content/d8ee2429-7caf-4e1f-9c85-dd1f825d36e3>.

BBC News. 31 March 2022a. *Ukraine war in maps: Tracking the Russian invasion*. The Visual Journalism Team. Accesat 31 martie 2022. <https://www.bbc.com/news/world-europe-60506682>.

BBC News. 26 March 2022b. *What sanctions are being imposed on Russia over Ukraine invasion?*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.bbc.com/news/world-europe-60125659>.

Brooks, Robin, Elina Ribakova, Jonathan Fortun și Benjamin Hilgenstock. 10 March 2022. *Global Macro Views – Russia's Invasion of Ukraine and EM*. Institute of International Finance. Accesat 30 martie 2022. https://www.iif.com/Portals/0/Files/content/1_IIF031022_GMV.pdf.

Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor. 8 martie 2022. *Considerații operaționale de sănătate publică pentru prevenirea și controlul bolilor infecțioase în contextul agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/operational-public-health-considerations-prevention-and-control-infectious>.

CIA. 2022. *The World Factbook 2021*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries>.

Copcea, Ionel. 2022. „Rusia și-a alertat trupele din Kaliningrad. Manevre militare ca răspuns la întărirea dispozitivelor NATO din Polonia și statele baltice.” *Defence România*. Accesat 31 martie 2022. https://www.defenseromania.ro/rusia-si-a-alertat-trupele-din-kaliningrad-manevre-militare-ca-raspuns-la-intarirea-dispozitivelor-nato-din-polonia-si-statele-baltice_615758.html.

Council of the EU. 16 June 2020. *Video conference of foreign affairs ministers (defence)*. Accesat 22 martie 2022. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2020/06/16>.

CSSAS. 2020. *Evaluare strategică 2019. Tendințe ale securității înainte de noua provocare Covid*. București. Universitatea Națională de Apărare „Carol I”. Accesat 31 martie 2022. https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/evaluare_strategica_2019.pdf.

CSSAS. 2021. *Evaluare strategică 2020. Securitatea, între pandemie și competiție*. București. Universitatea Națională de Apărare „Carol I”. Accesat 31 martie 2022. https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/evaluare_strategica_2020.pdf.

CSSAS. 2022a. „Analiză multidimensională a invaziei ruse în Ucraina (24 februarie – 2 martie 2022).” *Colocviu strategic 1*. Accesat 30 martie 2022.

https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/cs01-22.pdf.

CSSAS. 2022b. „Analiză multidimensională a invaziei ruse în Ucraina (2-16 martie 2022).” *Colocviu strategic* 3. Accesat 30 martie 2022. https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/cs03-22.pdf.

Defence Romania. 2022. „Mina distrusă de Forțele Navale Române în Marea Neagră era ucraineană și avea o încărcătură TNT de 20 de kilograme.” *Defence Romania*. Accesat 31 martie 2022. https://www.defenseromania.ro/mina-distrusa-de-forțele-avale-romane-in-marea-neagra-era-ucraineana-si-avea-o-incarcatura-tnt-de-20-de-kilograme-foto_615723.html.

Departamentul pentru Relația cu Republica Moldova. 17 martie 2022. *Secretarul de stat al DRRM, Adrian Dupu, s-a întâlnit astăzi cu președintele Parlamentului Republicii Moldova, Igor Grosu. Demnitarul moldovean i-a mulțumit pentru livrarea a 67 de tone de donații pentru refugiați.* Accesat 30 martie 2022. <http://drdm.gov.ro/w/secretarul-de-stat-al-drrm-adrian-dupu-s-a-intalnit-astazi-cu-presedintele-parlamentului-republicii-moldova-igor-grosu-demnitarul-moldovean-i-a-multumit-pentru-livrarea-a-67-de-tone-de-donatii-pen>.

ECDC. 24 March 2022. *COVID-19 Vaccine Tracker*. Accesat 31 martie 2022. <https://vaccinetracker.ecdc.europa.eu/public/extensions/covid-19/vaccine-tracker.html#national-ref-tab>.

Euractiv. 29 March 2022. “V4 meeting cancelled over Hungary’s Ukraine policy.” *Euractiv*, Accesat 29 martie 2022. <https://www.euractiv.com/section/politics/news/v4-meeting-cancelled-over-hungarys-ukraine-policy>.

European Commission. 25 March 2022. *Joint Statement between the European Commission and the United States on European Energy Security*. Brussels. Accesat 31 martie 2022. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/statement_22_2041/STATEMENT_22_2041_EN.pdf.

European Council. 25 March 2022. *European Council meeting (24 and 25 March 2022)*. Brussels. Accesat 31 martie 2022. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1-2022-INIT/en/pdf>.

European External Action Service. 29 March 2022. *China: High Representative/Vice-President Josep Borrell spoke to the State Councillor/Foreign Minister Wang Yi ahead of EU-China summit*. Accesat 30 martie 2022. https://www.eeas.europa.eu/eeas/china-high-representativevice-president-josep-borrell-spoke-state-councillorforeign-minister_en.

European Union. 2022. *A Strategic Compass for Security and Defence. For a European Union that protects its citizens, values and interests and contributes to the international peace and security*. Accesat 20 martie 2022. https://eeas.europa.eu/sites/default/files/strategic_compass_en3_web.pdf.

European Union Force in BiH. Operation Althea.

24 March 2022. *EUFOR Reserve Activation 2022*.

FAO. 25 March 2022. *The importance of Ukraine and the Russian Federation for global agricultural markets and the risks associated with the current conflict*. Accesat 28 martie 2022. <https://www.fao.org/3/cb9236en/cb9236en.pdf>.

FAO. 2021. *The State of Food Security and Nutrition in the World. The World is at a Critical Juncture*. Accesat 28 martie 2022. <http://www.fao.org/3/cb4474en/cb4474en.pdf>.

Financial Times. 7 March 2022. “Hungary’s Viktor Orban faces watershed moment on Russia and Ukraine.” Accesat 20 martie 2022. <https://www.ft.com/content/4f1a05cb-f879-43bc-84f0-ce2fd6880033>.

Financial Times. 28 March 2022. *Volodymyr Zelensky says Ukraine ready to discuss neutrality in peace talks with Russia*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.ft.com/content/c5aa8066-715d-43dd-8a3c-b6907d839a36>.

G7. 24 March 2022. “G7 Leaders’ Statement.” *Statements and Remarks*. Brussels. Accesat 31 martie 2022. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/24/g7-leaders-statement-brussels-24-march-2022>.

UK Government. 24 March 2022. “Foreign Secretary announces 65 new Russian sanctions to cut off vital industries fuelling Putin’s war machine.” *Press release*. Accesat 31 martie 2022. <https://www.gov.uk/government/news/foreign-secretary-announces-65-new-russian-sanctions-to-cut-off-vital-industries-fuelling-putins-war-machine>.

Government of Canada. 23 March 2022. *Regulations Amending the Special Economic Measures (Russia) Regulations*. Accesat 31 martie 2022. https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations-reactions_internationales/sanctions/russia_regulations-reglement_russie12.aspx?lang=eng.

Griffith, Emily. 25 March 2022. *300 sheltering civilians killed in Russian airstrike on theatre in Mariupol*. Accesat 30 martie 2022. <https://aoav.org.uk/2022/300-sheltering-civilians-killed-in-russian-airstrike-on-theatre-in-mariupol>.

HotNews. 28 martie 2022d. *Ce știm despre deportările forțate ale ucrainenilor în Rusia*. Accesat 29 martie 2022. <https://www.hotnews.ro/stiri-razboi-ucraina-25462974-stim-despre-deportarile-fortate-ale-ucrainenilor-rusia.htm>.

HotNews. 21 martie 2022a. „Pericolul minelor în Marea Neagră. Forțele Navale au trimis o navă militară să cerceteze apele teritoriale românești / Ce va face dacă descoperă vreo mină.” Accesat 31 martie 2022. <https://www.hotnews.ro/stiri-defense-25448276-pericolul-minelor-marea-neagra-forțele-navale-trimis-nava-militara-cerceteze-apele-teritoriale-romanesti-face-daca-descopera-vreo-mina.htm>.

HotNews. 20 martie 2022c. *Rusia spune că a evacuat 59.000 de oameni din Mariupol, în timp ce Ucraina spune că oamenii sunt deportați pur și sim-*

plu. Accesat 21 martie 2022. https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-25446742-rusia-spune-evacuati-59-000-oameni-din-mariupol-timp-ucraina-spu-ne-oamenii-sunt-deportati-pur-simplu.htm.

HotNews.ro. 31 martie 2022b. *Rubla își revine la nivelurile de dinainte de invazie*. Accesat 31 martie 2022. https://www.hotnews.ro/stiri-razboi_ucraina-25468143-rubla-isi-revine-nivelurile-dinainte-invazie.htm.

ICRC. 17 March 2022. *ICRC President: The suffering in Mariupol must not become the future of Ukraine*. Accesat 20 martie 2022. <https://www.icrc.org/en/document/icrc-president-suffering-mariupol-must-not-become-future-ukraine>.

IMF. October 2021. *World Economic Outlook Database*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/October>.

IMF. January 2022. "Rising Caseloads, a Disrupted Recovery, and Higher Inflation." *World Economic Outlook Update*.

Kagan, Frederick W., George Barros și Kateryna Stepanenko. 30 March 2022. *Russian Offensive Campaign Assessment, March 30*. Institute for Study of War. Accesat 31 martie 2022. <https://www.understandingwar.org/backgrounders/russian-offensive-campaign-assessment-march-30>.

Kirby, Paul. 2022. "Why has Russia invaded Ukraine and what does Putin want?" *BBC News*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.bbc.com/news/world-europe-56720589>.

Lawder, David. 21 March 2022. *Pressed to choose sides on Ukraine, China trade favors the West*. Reuters, Accesat 31 martie 2022. <https://www.reuters.com/business/pressed-choose-sides-ukraine-china-trade-favors-west-2022-03-21/>.

Macias, Amanda. 2022. "U.S. sends 100 killer drones to Ukraine, following Zelenskyy's request for additional aid." *CNBC*. Accesat 31 martie 2022. <https://www.cnbc.com/2022/03/30/russia-ukraine-live-updates.html>.

MAI. 30 martie 2022. *Comunicat de presă*. Accesat 31 martie 2022. <https://www.mai.gov.ro/comunicat-de-presa-343>.

Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. 29 March 2022. *Wang Yi Holds Virtual Meeting with High Representative of the EU for Foreign Affairs and Security Policy Josep Borrell Fontelles*. Accesat 30 martie 2022. https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/wjb_663304/wjbz_663308/activities_663312/202203/t20220330_10657579.html.

NATO. 21 March 2022b. *NATO's Eastern Flank: Stronger Defence and Deterrence*. Accesat 30 martie 2022. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/3/pdf/2203-map-det-def-east.pdf.

NATO. 24 March 2022a. *Statement by NATO Heads of State and Government*. Brussels, Accesat 25 martie 2022. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_193719.htm.

Nippon Communications Foundation. 25 March 2022. *Japan to impose additional sanctions on Russia (Video)*. Accesat 31 martie 2022. <https://www.nippon.com/en/news/ntv20220325001>.

Păcurar, Bogdan. 21 martie 2022. *Bogdan Aurescu: Avem disponibilitatea de a construi un depozit de gaz al Republicii Moldova pe teritoriul României*. Accesat 22 martie 2022. <https://www.digi24.ro/stiri/externe/bogdan-aurescu-avem-disponibilitatea-de-a-construi-un-depoziit-de-gaz-al-republicii-moldova-pe-teritoriul-romaniei-1879021>.

Peter, Laurence. 28 March 2022. *Russia transfers thousands of Mariupol civilians to its territory*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.bbc.com/news/world-europe-60894142>.

Poliția de Frontieră. 1 aprilie 2022a. *Traficul la frontieră în data de 31 martie 2022*. Accesat 1 aprilie 2022. <https://www.politiadefrontiera.ro/ro/main/i-trafic-ul-la-frontiera-in-data-de-31-martie-2022-28606.html>.

Poliția de Frontieră. 30 martie 2022b. *Trafic online*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.politiadefrontiera.ro/ro/traficonline>.

Poliția de Frontieră. 2022c. *Ucraina*. Accesat 17-31 martie 2022. <https://www.politiadefrontiera.ro/ro/main/n-ucraina-222>.

Ray, Michael. 2022. "Mariupol." *Enciclopedia Britannica*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.britannica.com/place/Mariupol>.

Relief Web. 11 March 2022. *Food security implications of the Ukraine conflict*. Accesat 24 martie 2022. <https://reliefweb.int/report/ukraine/food-security-implications-ukraine-conflict-march-2022>.

Reuters. 30 March 2022a. *China, Russia 'more determined' to boost ties - Chinese foreign minister*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.reuters.com/world/china/china-russia-more-determined-boost-ties-chinese-foreign-min-2022-03-30>.

Reuters. 10 March 2022b. *Russia's inflation seen at 20%, GDP down 8% in 2022, c.bank survey shows*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.reuters.com/markets/asia/russias-inflation-seen-20-gdp-down-8-2022-cbank-survey-shows-2022-03-10>.

Reuters. 28 March 2022c. *Nearly 5,000 people killed in siege of Ukraine's Mariupol - mayor's office*. Accesat 29 martie 2022. <https://www.reuters.com/world/europe/nearly-5000-people-killed-siege-ukraines-mariupol-mayors-office-2022-03-28>.

Sîrbu, George. 30 martie 2022. *Moscova dă înapoi în privința achitării gazelor rusești cu ruble: Nu chiar de mâine*. HotNews. Accesat 31 martie 2022. <https://www.hotnews.ro/stiri-international-25466742-kremlinul-inapoi-privinta-achitarii-gazelor-rusesti-ruble-nu-chiar-maine.htm>.

Srivastava, Meghna și Yves Tiberghien. 26 March 2022. *The paradox of China-India relations*. East Asia Forum, Accesat 31 martie 2022. <https://www.easiaforum.org/2022/03/26/the-paradox-of-china-india-relations>.

State Border Guard Service of Ukraine. 1 October

2021. *Where and how you can cross the state border of Ukraine*. Accesat 28 martie 2022. <https://dpsu.gov.ua/en/Where-and-how-you-can-cross-the-state-border-of-Ukraine>.

TASS. 28 March 2022a. *'Not engaged in charity': Russia won't supply gas to Europe for free, cautions Kremlin*. Accesat 31 martie 2022. <https://tass.com/politics/1428229>.

TASS. 30 March 2022b. *Kremlin spokesman offers waiting for data on mechanism of gas supplies in rubles*. Accesat 31 martie 2022. <https://tass.com/economy/1429603>.

The White House. 31 March 2022a. "Remarks by President Biden on Actions to Lower Gas Prices at the Pump for American Families." *Speeches and Remarks*. Washington. Accesat 1 aprilie 2022. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/31/remarks-by-president-biden-on-actions-to-lower-gas-prices-at-the-pump-for-american-families>.

The White House. 8 March 2022b. "Fact Sheet: United States Bans Imports of Russian Oil, Liquefied Natural Gas, and Coal." *Statements and Releases*. Washington. Accesat 1 aprilie 2022. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/03/08/fact-sheet-united-states-bans-imports-of-russian-oil-liquefied-natural-gas-and-coal>.

U.S. Department of the Treasury. 24 March 2022. "U.S. Treasury Sanctions Russia's Defense-Industrial Base, the Russian Duma and Its Members, and Sberbank CEO." *Press Releases*. Accesat 31 martie 2022. <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0677>.

UN. 24 March 2022a. *Ukraine: General Assembly passes resolution demanding aid access, by large majority*. Accesat 31 martie 2022. <https://news.un.org/en/story/2022/03/1114632>.

UN. 2022b. "World Economic Situation and Prospects." UN Department of Economic and Social Affairs, New York.

UNCTAD. 24 March 2022. *Ukraine war cuts global*

growth prospects by 1%. Accesat 30 martie 2022. <https://unctad.org/news/ukraine-war-cuts-global-growth-prospects-1>.

UNHCR. 2022. *Operational Data Portal. Ukraine Refugee Situation*. Accesat 1 aprilie 2022. <http://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>.

Vinopal, Courtney. 22 March 2022. *Russian oligarchs are finding ways to avoid Western sanctions*. Quartz. Accesat 30 martie 2022. <https://qz.com/2145478/russian-oligarchs-are-finding-ways-to-evade-sanctions>.

UNICEF. 2022. *Europe and Central Asia Region (ECAR) – Ukraine Situation: Refugee Response in Neighbouring Countries*. Accesat 30 martie 2022. <https://www.unicef.org/media/118116/file/ECAR-Ukraine-Refugee-Response-in-Neighbouring-Countries-Humanitarian-Situation-Report-No.3-23-March-2022.pdf>.

WB. 11 January 2022. "Global Growth to Slow through 2023, Adding to Risk of 'Hard Landing' in Developing Economies." *Press Release*. Accesat 30 March 2022. <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/01/11/global-recovery-economics-debt-commodity-inequality>.

WHO. 13 July 2021. *Global Health Observatory indicator views*. Accesat 18 martie 2022. <https://apps.who.int/gho/data/node.imr>.

WHO. 2022a. "Emergency in Ukraine. External Situation Report #3." Accesat 17 martie 2022. <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1414230/retrieve>.

WHO. 2022b. "Emergency in Ukraine. External Situation Report #4." Accesat 24 martie 2022. <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1414765/retrieve>.

WHO. 2022c. "Emergency in Ukraine. External Situation Report #5." Accesat 1 aprilie 2022. <https://apps.who.int/iris/rest/bitstreams/1415699/retrieve>.

Yeung, Jessie. 31 March 2022. *Russian Foreign Minister Sergey Lavrov visits China and India under shadow of Ukraine war*. CNN. Accesat 1 aprilie 2022. <https://edition.cnn.com/2022/03/31/asia/lavrov-russia-visits-china-india-intl-hnk/index.html>.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în **Colocviu strategic**, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor Legii nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare și Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a numărului și anului de apariție ale publicației din care provin.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU

Pagină web: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>

e-ISSN 1842-8096, 309/2022

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: șos. Panduri, nr. 68-72, sector 5, București

Telefon: 021.319.56.49, Fax: 021.319.57.80

E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>